

Го Цзюнь

ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Глобалізація, як наслідок подальшого розвитку у світі постіндустріального/інформаційного суспільства породжує інноваційні процеси в освітній сфері різних країн, зокрема в Україні та Китаї. Ці процеси вимагають рішення проблем, спрямованих на розвиток базової культури особистості, в зв'язку з чим, ставлять у порядок денний розробку і реалізацію нових, більш сучасних та продуктивних національних освітніх концепцій. Основні перспективи модернізації загальної середньої освіти України і Китаю в наш час прямо пов'язано з необхідністю подальшого розвитку національних культур, більш активного залучення школярів до культурних явищ своїх народів, і одночасно, орієнтовані на більш глибоке ознайомлення з культурами інших народів.

Стало майже звичним відчуження молоді від традиційних культур своїх народів, як результат нівелювання індивідуальної етнічної свідомості, в тому числі художньої, а також повальне захоплення школярами розважальної музикою сумнівної якості, яке частіше за все не сприяє естетичному розвитку і формуванню високохудожнього смаку.

Аналіз наукової літератури та спостереження за організацією процесу загальної музичної освіти в закладах загальної середньої освіти України та Китаю

свідчать, що процес формування мистецької (музичної) культури сучасних школярів, віднесених до покоління «Альфа» (діти, що народилися в епоху розповсюдженого інтернету), при усіх його особливостях та складнощах, традиційно базується на етнопсихологічних засадах виховання особистості. Перш за все, даний процес обумовлений принципами гуманістичного виховання, зокрема метапринципом детоцентризму, який пов'язано з підвищеною увагою до унікальності особистості кожної дитини. Даний підхід, оснований на закономірностях психолого-педагогічної науки та гуманістичних традиціях демократичного суспільства, детально висвітлено в роботах видатних учених XX та XXI століть.

У даному контексті йдеться про принцип культуровідповідності освітнього процесу, сучасне трактування якого передбачає, що виховання повинно ґрунтуватися на загальнолюдських цінностях і будуватися з урахуванням особливостей національних культур з одночасним залученням людини до різних пластів культури (С. Шацький, В. Сухомлинський та ін.); принцип естетизації дитячого життя, який передбачає формування у школярів естетичного ставлення до навколишнього середовища, що дозволяє розвинути у них високий художньо-естетичний смак, дає можливість пізнати справжню красу суспільних естетичних ідеалів (Б. Ліхачьов); принципи мистецької педагогіки, які обумовлені інтонаційно-образною природою музики, її зв'язком з життям та іншими мистецтвами (Д. Кабалевський, Л. Горюнова, Л. Школяр).

У даному контексті освітня музична діяльність школярів розглядалася в цілісному процесі формування

у учнів музичної культури (Д. Кабалевський). Досягнення цілісності кожного уроку музичного мистецтва, навчального семестру, року і всього курсу загальної музичної освіти обумовлено потребою набуття школярами уміння сприймати музику, що передбачає послідовне осягнення учнями жанрової, інтонаційно-фабульній, процесуально-часової природи музичного мистецтва і його різноманітних життєвих зв'язків. Різні форми спілкування з мистецтвом на уроці (хорової спів, слухання/сприймання музики, музично-рухливі ігри, інструментальне музикування тощо) спрямовані на постійне поглиблення уміння сприйняття школярами музичного мистецтва, що забезпечує цілісний характер протікання всієї освітньо-музичної діяльності учнів.

Формування у школярів XXI століття достатньої музичної культури в процесі освіти передбачає також оволодіння відповідними знаннями і набуття музично-естетичного досвіду, які дозволяють осягати художні зразки світового та національного музичного мистецтва різних жанрів від простих (пісня, танець) до складних синтетичних (опера, балет, ораторія тощо). В даному контексті, сприймання музики передбачає не тільки отримання естетичної насолоди, а й придбання історико-теоретичних знань (розуміння стилю, форми, жанрів). Аналогічно в співі важливими є виразність виконання і майстерність володіння вокально-хоровими навичками.

Подальший розвиток інформаційного суспільства в умовах зростаючої глобалізації вимагає від педагогічної спільноти відмови від застарілих методик пасивного навчання та орієнтує на засвоєння та продуктивне використання інноваційних педагогічних технології активного та інтерактивного напрямку.

Таким чином, ситуація, що склалася останнім часом у результаті подальшого розвитку інформаційного, наполегливо вимагає вирішення на державному рівні низці управлінських, організаційних, соціально-педагогічних та психолого-педагогічних проблем в області загальної музичної освіти, як магістрального шляху формування музичної культури нового покоління. Найбільш реальні способи вирішення даної проблеми в умовах демократичної держави відомі. Йдеться про: значне підвищення якості і продуктивності всієї загальної середньої освіти, частиною якої є загальна мистецька (музична) освіта на основі компетентнісного та особисто-орієнтованому підходу; набуття школярами ключових компетентностей, зокрема, загальнокультурної грамотності, міжпредметних (мистецьких) та предметних (музичних) компетентностей; суттєве підвищення рівня фахової підготовки (як загально-педагогічної, так й музично-педагогічної) майбутніх учителів музичного мистецтва; створення в закладах загальної середньої освіти необхідних організаційних, морально-психологічних та матеріально-фінансових умов для ефективного викладання мистецьких дисциплін та успішного навчання школярів, віднесених до зазначеного вище покоління Альфа.